

Harga minyak: Kesan pada peniaga kecil, pengguna

APABILA harga minyak meningkat, sektor ekonomi kecil menjadi antara kelompok pertama yang merasai tekanan kerana struktur kos mereka yang sangat sensitif terhadap perubahan bahan bakar. Berbeza dengan syarikat besar yang mempunyai keupayaan menyerap kos atau melaras harga secara strategik, peniaga mikro beroperasi dengan ruang kewangan yang lebih terhad. Sedikit kenaikan kos sudah cukup untuk mengubah keseimbangan antara keuntungan dan kerugian. Dalam konteks ini, krisis tenaga bukan sekadar isu makroekonomi, tetapi realiti harian yang mempengaruhi kelangsungan perniagaan kecil di peringkat komuniti.

Tekanan ini bukan sekadar tanggapan umum. Pandangan ahli ekonomi menunjukkan bahawa bahan bakar boleh menyumbang sekitar 35 peratus daripada kos operasi bagi sektor tertentu, khususnya yang bergantung kepada logistik. Kenaikan harga diesel yang ketara pula boleh menghasilkan kejutan kos hampir 30 peratus kepada keseluruhan operasi perniagaan. Situasi ini memberi tekanan langsung kepada aliran tunai dan menghakik margin keuntungan perusahaan kecil yang tidak mempunyai kapasiti untuk menyerap kenaikan kos dalam tempoh yang panjang.

Bagi peniaga kecil, minyak bukan sekadar bahan bakar kenderaan, tetapi komponen penting dalam keseluruhan rantaian operasi. Kos penghantaran bahan mentah meningkat, harga daripada pembekal turut naik dan perbelanjaan logistik harian menjadi lebih tinggi. Peniaga kecil yang menjual makanan misalnya, bergantung kepada penghantaran bahan mentah segar berkala. Apabila kos pengangkutan meningkat, harga ayam, sayur-sayuran dan bahan asas lain turut terdaskan. Dalam banyak keadaan, peniaga kecil cuba menyerap sebahagian kenaikan kos bagi mengekalkan pelanggan, namun langkah ini lazimnya hanya bersifat sementara.

DALAM jangka masa lebih panjang, peniaga kecil berdepan dilema sama ada menaikkan harga atau menanggung kerugian.

Dalam jangka masa lebih panjang, peniaga kecil berdepan dilema sama ada menaikkan harga atau menanggung kerugian. Jika harga dinaikkan terlalu tinggi, pelanggan mungkin beralih kepada alternatif yang lebih murah. Sebaliknya, jika harga dikekalkan, keuntungan terus mengencir. Keadaan ini mendorong sesetengah peniaga mengurangkan kuantiti, mengecilkan saiz hidangan atau mengehendkan waktu operasi sebagai langkah bertahan. Walaupun strategi ini membantu secara sementara, ia tidak mampu menyelesaikan tekanan kos secara berterusan.

Tekanan terhadap sektor ekonomi kecil turut diakui oleh wakil industri. Persatuan perusahaan kecil dan sederhana melaporkan bahawa kenaikan harga diesel kepada aliran tunai dan operasi harian perniagaan kecil. Pada masa yang sama, sebahagian peniaga mikro berada dalam kedudukan "kelabu" kerana tidak layak menerima subsidi bersasar walaupun terkesan secara langsung. Situasi ini menyebabkan mereka perlu menanggung kenaikan kos tanpa sokongan yang mencukupi, sekali gus meningkatkan risiko tekanan kewangan terhadap operasi harian.

Kesan kenaikan kos tenaga juga jelas dirasai oleh mereka

di dalam sektor pertanian dan perikanan skala kecil. Nelayan tradisional bergantung kepada diesel untuk keluar menangkap ikan, manakala petani kecil menggunakan jentera seperti traktor dan pam air untuk tanam dan petani yang tidak layak memperoleh subsidi minyak terpaksa berhadapan dengan kenaikan harga minyak tersebut. Apabila kos bahan bakar ini meningkat, ia akan menjejaskan pendapatan kerana aktiviti pengeluaran terpaksa dikurangkan dan seterusnya hasil atau pendapatan bersih juga turut berkurangan.

Sektor ekonomi informal seperti penjaja pasar malam, perkhidmatan penghantaran kecil dan perniagaan dari rumah turut terdedah kepada risiko yang sama. Kebanyakan mereka beroperasi dengan modal yang terhad dan tidak mempunyai simpanan kewangan yang kukuh. Kenaikan kos tenaga secara berterusan boleh menyebabkan mereka mengurangkan operasi atau menghentikan perniagaan. Jika keadaan ini berlarutan, peluang pekerjaan tidak berpendapatan tinggi kepada ramai isi rumah turut terjejas.

Krisis tenaga juga memberi kesan tidak langsung kepada pengguna. Apabila kos operasi meningkat, sebahagian kenaikan tersebut dipindahkan

kepada harga barangan dan perkhidmatan. Ini mewujudkan kesan domino dalam ekonomi tempatan, khususnya dalam kalangan isi rumah berpendapatan rendah. Dapatnya menunjukkan bahawa kenaikan harga bahan api mempunyai hubungan signifikan dengan peningkatan inflasi, sekali gus meningkatkan kos sara hidup.

Langkah-langkah bagi mengurangkan tekanan kos tenaga terhadap sektor ekonomi kecil sebenarnya telah mula dilaksanakan. Kerajaan memperkenalkan subsidi diesel bersasar kepada kumpulan tertentu seperti nelayan, sektor pertanian dan pengangkutan yang layak bagi mengurangkan beban kos operasi. Pelbagai insentif berkaitan peralihan tenaga seperti pemasangan solar berskala kecil serta pembiayaan teknologi hijau turut disediakan kepada perusahaan kecil dan sederhana. Pada masa yang sama, pendekatan berasaskan komuniti melalui koperasi dan rangkaian selutemp juga telah diperkenalkan dalam beberapa program pembangunan usahawan bagi membantu mengurangkan kos pembelian bahan mentah dan logistik.

Namun demikian, cabaran utamalah pada kewujudan dasar, tetapi pada liputan dan keberkesanan pelaksanaannya. Sebahagian peniaga mikro, khususnya

dalam sektor ini, masih berada di luar skop perlindungan sedia ada namun mereka turut menanggung kenaikan kos bukan kerana situasi ini menunjukkan bahawa terdapat jurang antara dasar yang dirangka dan realiti pelaksanaan di peringkat lapangan. Tanpa peluasan liputan yang lebih menyeluruh, sebahagian pemain ekonomi kecil ini berisiko dan terus terdedah kepada tekanan kos yang berterusan.

Sektor ekonomi kecil sebenarnya memainkan peranan penting sebagai penggerak ekonomi tempatan. Ia bukan sahaja menyediakan peluang pekerjaan, malah menyokong rantaian bekalan domestik serta memastikan aktiviti ekonomi terus hidup di peringkat komuniti. Peniaga kecil di pasar malam, kedai runcit kampung, bengkel kecil dan perkhidmatan mikro lain membantu memenuhi keperluan harian masyarakat. Jika sektor ini terjejas akibat krisis tenaga yang berpanjangan, kesannya bukan sahaja dirasai oleh peniaga kecil, tetapi turut memberi tekanan kepada pengguna melalui kenaikan harga dan pengurangan pilihan perkhidmatan.

Dalam konteks ini, usaha memperkukuh dasar sedia ada menjadi lebih penting berbanding memperkenalkan inisiatif baharu semata-mata. Penyesuaian antara subsidi bersasar, insentif tenaga alternatif dan sokongan logistik komuniti perlu dipertingkatkan agar liputan bantuan lebih menyeluruh. Pendekatan yang lebih inklusif bukan sahaja membantu peniaga kecil menyesuaikan diri dengan perubahan harga tenaga, malah memastikan daya tahan ekonomi tempatan terus kukuh. Jika sektor ekonomi kecil diperkasakan, kestabilan harga, peluang pekerjaan dan kesejahteraan masyarakat dapat dipertahankan dalam menghadapi ketidakpastian pasaran tenaga.

PROFESOR Dr. Siti Hadijah Che Mat dan Dr. Norzita Jamil ialah pensyarah di Institut Dasar Ekonomi dan Kewangan (ECOFI), Pusat Pengajian Ekonomi, Kewangan dan Perbankan (SEFB), Universiti Utara Malaysia (UUM).